

ODGOJITI SE ZA PASTORALNU SLUŽBU

JURE ŠIMUNOVIĆ
Franjevačka Visoka bogoslovija Makarska

UDK 254.4
Pregledni članak

Na raskrižju kulturne civilizacije, između onoga što je bilo do sada i novoga koje nastaje, svećenička služba proživljava velike izazove i traži hitne, ali pravilne, odgovore na pitanje: Kojim putem naprijed i što učiniti da svećenička služba bude plodonosna i prihvatljiva današnjim ljudima a istovremeno da ostane vjerna izvornom poslanju?

Auktor u ovom članku upozorava na izazove vremena i naznačava moguća rješenja. U tom kontekstu, upozorava na važnost da svećenici pravilno uoče i životno prihvate ono što sv. Pavao naziva "misterij" jer su po svojoj službi "upravitelji Božjih tajna" i u tome leži izvor osobnog zadovoljstva i sreće.

Da bi to ostvarili, svećenici i redovnici koji rade u dušobrižništvu trebaju se trajno odgajati kako bi svakom vremenskom izazovu mogli pružiti adekvatan odgovor.

*Neka nas ljudi smatraju slugama Kristovim
i upraviteljima Božjih tajna! (1 Kor 4, 1).*

Uvodne napomene

Danas se nalazimo na raskrižju gotovo sveukupne ljudske djelatnosti, a - kao slučajnost - to se podudara i s prijelazom iz jednog milenija u drugi. Glavno pitanje koje se postavlja pred svakog pojedinca, a posebno pred skupine i zajednice koje po svojim stoljetnim, povijesnim i profesionalnim

odrednicama duboko obilježavaju i utkane su u razvoj cijelokupnog čovječanstva, svih kultura i na svim razinama, jeste pitanje: kako dalje? Danas nije pitanje prošlosti jer nam to ne može danas poslužiti kao uzorak, pitanje je iznad svega kako se postaviti prema budućnosti koja je nesigurna, ali koju moramo nazrijevati i tako usmjeravati da u njoj bude mjesta za čovjeka i za njegov, kako *materijalni*, tako i *duhovni razvoj*.

Pitanje se na poseban način postavlja pred svećenike i redovnike. Oni na to pitanje moraju odgovarati iz dana u dan kako bi pomogli ljudima da ne izgube vezu s onim što bitno obilježava čovjeka i po čemu čovjek postaje prepoznatljiv, a to je ono u njemu religiozno, ono u njemu *otajstveno* (misterij), ono u njemu *zajedničarsko* (zajednica), da bi mu otkrili ono pravo *poslanje* (misiju) koju je primio od Tvorca svega stvarstva u kojem čovjek izranja kao najuzvišenija stvorena stvarnost, kao predvodnik i usmjeravatelj cijelokupnog stvarstva prema konačnom cilju. Pastoralni radnik treba davati temeljne odgovore na ta temeljna ljudska pitanja. To će moći samo onda i samo onoliko koliko i sam bude ta temeljna pitanja i te temeljne odgovore živio.

U materijalima za Biskupsku sinodu čitamo: "U sekulariziranom svijetu, razdijeljenom, u kojem toliki ljudi ne znaju za Krista, formacija se može shvatiti kao odgoj za osjećaj *misterija*, za službu *zajednice*, za *poslanje*."¹ Upravo misterij, zajednica i jasnoća poslanja čovjeka sve više i više nestaju iz svijesti ljudi, iz praktičnog življenja. Oni su više, i to ne često, predmet samo teoretskog domišljanja. Jer kako protumačiti sukobe, nepravde, tolika i tako velika nasilja ne samo nad čovjekom nego i nad prirodom?

1. LINEAMENTI, Biskupska sinoda, *Formacija svećenika u suvremenim prilikama*, Vatikan 1989, br. 25. (Dalje: LINEAMENTI)

OSJEĆAJ ZA MISTERIJ

Što je misterij?

Sama riječ *misterij* u nama izaziva nešto nejasno, ono što ne možemo shvatiti. Radi tih misli mi počesto pokušavamo o tome i ne razmišljati. No, u isto vrijeme ta stvarnost koju imenujemo *misterij* je tako bliza i očita da jedino pripuštajući misterij, premda ga nikad do kraja ne možemo shvatiti, možemo uskladiti život kako prirode tako i samog čovjeka. Misterij nam najviše pojašnjava čovjeka, njegov početak, put i njegov konačni cilj. Prihvatiti i prema tome urediti život, tj. samo prema onome što je jasno, samo prema onome što je shvatljivo ljudskom umu u ovom trenutku razvoja, uvelo bi nas u veliku zabludu ne samo o čovjeku nego o cijelokupnoj stvarnosti.² Što je misterij? Ono nepoznato a uvijek prisutno, ono što više naslućujemo nego što znamo, ono što nam se čini da bi trebalo biti ali ne znamo kako, ono za čim težimo ali nam uvijek izmiče, ona stvarnost koja se doživljava kao utopija, kao pjesma, kao trenutak zanosa, ono što nikako ne znamo do kraja imenovati a uvijek nas izaziva, ono što nam je daleko kao vječnost i blizu kao svakodnevnica, ono što se ponekad otkriva i doživljava u molitvi predanja.

Misterij u kršćanskom poimanju

Misterij u našem slučaju, kada mi kršćani govorimo o misteriju ili o misterijima je *vječni plan spasenja* koji je Bog ostvario u Isusu Kristu utjelovljenom, umrlom, uskrsnom, u njegovom otkupljenju, koji je to poslanje otkupljenja nastavio snagom Duha Svetoga u Crkvi po sakramentima, sakramentalima, po ljudskom djelovanju. Tako sv. Pavao u poslanici Efežanima kaže: *"Neka bude hvaljen Bog, Otac našega Gospodina Isusa Krista koji nas blagoslovi svakim duhovnim blagoslovom na nebesima u Kristu. On nas u njemu sebi izabra prije stvaranja svijeta da budemo sveti i bez mane pred njim; u ljubavi nas predodredi sebi za sinove po Isusu Kristu*

2. W. HEISENBERG, *Pozitivizam, metafizika i religija*, Beograd 1989, 318-319; piše: "Za pozitiviste postoji jednostavno rješenje: svijet treba podijeliti na ono što se može jasno reći i na ono o čemu se mora šutjeti. Znači ovdje bi trebalo šutjeti. Ali valjda nema besmislenije filozofije nego što je ova. Jer gotovo ništa ne možemo jasno reći.

A. EINSTEIN, *Moj pogled na svijet*, Zagreb 1992, 31; piše: "Znanost može samo ustanoviti što je, ali ne štobi bilo, i izvan njenog područja ostaje potreba za vrijednosnim sudovima svih vrsta".

prema odluci svoje volje na hvalu slave svoje milosti. Njome nas dobrostivo obdari u Ljubljenome, u kome imamo otkupljenje njegovom krvlju, oproštenje grijeha, prema bogatstvu njegove milosti. Nju nam obilno udjeli sa svom mudrošću i razumijevanjem, saopćivši nam tajnu svoje volje, prema onom što je prije u njemu odlučio za provedbu punine vremena - obuhvatiti pod jednu glavu u Kristu sve što je na nebesima i što je na zemlji" (1, 2-10). Taj misterij je sam Isus Krist. Pavao kaže da taj misterij u prošlim vremenima nije bio saopćen ljudima "kako ju je sada Duh objavio njegovim svetima apostolima i prorocima" (Ef 3, 5). U Kol 26-28. čitamo: "Tajna koja je bila sakrivena kroz vjekove i pokoljenja, a koja je sada objavljena njegovim svetima. Njima je Bog htio saopćiti kako je bogata slava ove Tajne među poganima koja glasi: Krist, nada slave, jest među vama." Plan Božjeg spasenja je ispunjem i on je poznat, ali nije do kraja istražen; on je objavljen, ali ostaje još obavijen velom za mnoge. On se očituje i objavljuje u srazmjeru predanja i otvaranja svakog pojedinca upravo tom planu spasenja, misteriju.

Drugi vatikanski sabor kaže: "Došao je dakle Sin, poslan od Oca, koji nas je prije stvorenja svijeta u Njemu obdario i predodredio da nas usvoji kao sinove, jer je htio da u Njemu obnovi sve (usp. Ef 1, 4-5 i 10). Zato je Krist, da izvrši Očevu volju, osnovao nebesko kraljevstvo na zemlji i otkrio nam je Njegov misterij i svojom poslušnošću izvršio otkupljenje. Crkva ili Kristovo kraljevstvo već prisutno u misteriju, po Božjoj moći vidljivo raste u svijetu."³ Taj misterij koji nam se pokazao u Kristu Isusu nastavlja se u Crkvi misteriju. Pavao VI. u enciklici *Ecclesiam suam* piše: "Dobro znamo da je riječ o otajstvu, i to o otajstvu Crkve. Pa ako na nj s iskrenom pozornošću usmjerimo svoju dušu, sigurno će odatle proisteći mnogobrojne duhovne blagodati, i to upravo one koje su, prema Našem mišljenju, Crkvi u ovom našem vremenu najpotrebnije"⁴ Kako do tog otajstva doći, kako ga osjetiti? To je ono za što se mi počesto propitujemo. U istoj enciklici Pavao VI. je napisao: "Otajstvo Crkve nije isključivo stvar teološkog poučavanja. Ono mora biti življena stvarnost koju kršćanin - kao po samoj svojoj naravi - može nekako iskustveno doživjeti i prije nego što o tome stekne određeni pojam."⁵

3. LG, 3.

4. PAPA PAVAO VI, *Ecclesiam suam*, KS, Zagreb 1979, br. 38. (Dalje: ES)

5. ES, 39.

Općenito govoreći, možemo reći da je misterij cijelokupna stvarnost u koju smo uronjeni i koje smo dio i koju smo pozvani neprestano otkrivati. Misterij se ne otkriva prvotno razumom, on se pojašnjava prvotno življenjem samog misterija. Kao što sve velike istine tek otkrivamo iskustvom, tako to biva i s misterijem.

Današnji čovjek i misterij

Čovjek našeg vremena zaboravio je nešto veoma važno za svoj kako osobni tako i zajednički život, za mogućnost razumijevanja kako osobnog tako i zajedničkog života, za mogućnost ne samo života nego sretnog života, a to je živjeti misterij. Prije svega po misteriju, otajstvu, sakramentalnosti sve započima govoriti, sve postaje znak. Znak jedne druge stvarnosti koja cijelokupnoj stvarnosti daje *smisao*. Ta temeljna stvarnost svih drugih stvarnosti je Bog. Upravo tu stvarnost otkrivaju nam sve stvarnosti koje nas okružuju, koje mi možemo zahvatiti svojim umom pa i sama naša ljudska stvarnost.⁶ Tako nam sami misterij pokazuje jedan dio stvarnosti koji je okrenut našoj intelektualnoj spoznaji, našim osjetilima, dok nam se drugi dio pokazuje u življenju. Misterij se doživljava.⁷

To je iznad svega vječni plan spasenja koji je Bog namijenio čovjeku i koji je već ostvario u Isusu Kristu umrlom i uskrsnom i nastavlja, snagom Duha Svetoga, to ostvarivati u Crkvi Božjoj. Božji plan spasenja je već izvršen s Božje, Kristove strane ali njegovo prihvaćanje sa strane čovjeka još uvijek je u toku. Tako čitamo u *Lumen gentium*: "Svi udovi treba da postanu Njemu slični, dok se u njima ne oblikuje Krist (usp. Gal 4, 19). Zato smo uzeti u misterij Njegova života, učinjeni slični njemu, s Njim umrli i uskrsnuli, dok ne budemo s Njim kraljevali (usp. Fil 3, 21; 2 Tim 2, 11; Ef 2, 6; Kol 2, 12).⁸ Zato s pravom piše Ratzinger: "Svećenik je čovjek koji uistinu poznaje Krista, koji ga je susreo i naučio ga ljubiti. Upravo zato

6. R. TAGORE, *Gitandali*, Zagreb 1981, 51. Tu blizinu misterija izrazio je slijedećim stihovima:

"Ja znam kako ti pjevač, učitelju moj
Povazan ja slušam, nijem od udivljenja.

Svjetlost tvoje svirke obasjava svijet.

Životvorni dah tvoje svirke teče id neba do neba

Ah učitelju, ti si moje srce zamrežio u beskonačnu pređu svoje svirke".

7. A. EINSTEIN, *Moj...*, 15. piše: "Najljepše što možemo doživjeti je ono što je tajanstveno. To je temeljni osjećaj koji stoji u zametku svake umjetnosti i znanosti. Tko ga ne pozna, tko se ne može više čuditi, tko se ne može više diviti, taj je takorekuć mrtav, a njegovo oko ugašeno".

8. LG, 7.

svećenik mora biti prije svega čovjek molitve, uistinu 'religiozan' čovjek".⁹ B. Duda zato s pravom piše: "Otajstvo nije samo božanska zbilja nego ujedno i naša zbilja u koju smo uključeni i uvučeni".¹⁰ Upravo to treba označavati život svećenika i redovnika, posebno pastoralnog radnika, odnosno formacija za pastoralnu službu. U *Optatam totius* čitamo: "Kod obnove crkvenih studija treba u prvom redu nastojati da se bolje usklade filozofski i teološki predmeti i da se skladno pridonese da se u dušama pitomaca sve više i više otkriva otajstvo Krista koji zahvaća čitavu povijest ljudskoga roda, koji neprestano utječe na Crkvu i koji poglavito djeluje po svećeničkoj službi".¹¹ Dalje čitamo: "Treba obnoviti sve teološke predmete u življenju dodiru s otajstvom Krista i povijesti spasenja."¹² Cijelokupni studij svećenika i redovnika, svi predmeti bez obzira kako se oni nazivali ili o bilo čemu raspravljali trebaju biti usmjereni prema tom Misteriju, k njegovu otkrivanju, produbljivanju i shvaćanju. Istu misao izražava i dokumenat *Ad Gentes* kada govori o odgoju u misijskim krajevima. "Neka se sav odgoj pitomaca uredi u svjetlu misterija spasenja kako ga iznosi Sveto pismo. Neka taj misterij Krista i ljudskog spasenja otkrivaju i proživljavaju prisutna u liturgiji."¹³ Taj misterij, ukoliko se nalazi u cjelokupnoj stvarnosti, poziva svećenika na budnost i otvorenost prema cjelokupnoj stvarnosti u svim njezinim izričajnostima. "Svećenici moraju ostati budni da shvate ovaj svijet, da bi se u njega uklopili, vjerni svom zvanju i svom poslanju da mu donesu Evanđelje. Nisu od svijeta, ali su u svijetu."¹⁴ Svećenik je pozvan da misterij živi i da za misterij živi i da od misterija živi. Sabor kada govori o misteriju Crkve kaže veoma jednostavno i duboko: "Neka se pitomci natope (imbuantur) otajstvom Crkve."¹⁵ Misterij je program njegova življenja i djelovanja. Misterij se može živjeti samo utoliko ukoliko se poveže s Kristom jer je Krist u najpotpunijem smislu misterij i objava misterija, to jest Božjeg plana spasenja. Zato je jedna od prvotnih zadaća i preduvjet da se misterij prihvati i da se otkriva *molitva*.. Sabor kaže: "Ovo se ne može postići ako sami svećenici po molitvi ne ulaze uvijek sve dublje u Kristovu tajnu".¹⁶ Po

9. Card. J. RATZINGER, *La natura del sacerdozio*, u *Il Regno*, 21/1990, 657.

10. BONAVENTURA DUDA, *Kratki pregled u Misterij Krista i povijest spsenja*, u *Bogoslovska smotra*, 1/1980, 15.

11. OT, 14; Usp. IVAN PAVAO II, *Catechesi tradende*, (Pobudnica), 5.

12. OT, 16.

13. AG, 16;

14. LINEAMENTI, br. 32.

15. Usp. OT, 9.

16. PO, 14.

molitvi čovjek sebe shvaća i prihvaća kao stvorenje. Kao biće koje je tu ne slučajno. On je tu jer je Netko htio, jer ga je Netko volio, jer Netko ima s njim određeni plan. Molitva znači da nikada nije sam. Čovjek je po molitvi uvijek u mogućnosti da bude povezan s Misterijem. Zato jednostavno moliti znači živjeti misterij, otkrivati misterij, nadahnjivati se misterijem. Tamo gdje nema molitve nema ni misterija ili ga ima onoliko koliko ima molitve.

Kao preduvjet za otkrivanje i življenje misterija, kako rekosmo, jeste *molitva*. Zato nestanak molitve nestanak je i misterija iz života ljudi. Današnji čovjek, njegova kultura, civilizacija, način života toliko su ga udaljili od molitve i naravno od misterija, pa zato i od mudrosti življenja. Sve se gleda i doživljava kroz trenutak, kroz poznato, kroz osobno doživljavanje i prosuđivanje, a to nikad nije dovoljno da se shvati i prihvati svoje istinsko poslanje kao biće stvoreno za budućnost, vječnost, ali u isto vrijeme pozvano da sebe ostvaruje u zajednici i s drugima. Kriza smisla života je kriza Apsolutnoga u životu, a kriza Apsolutnoga u životu je nedostatak molitve. I zato nikada se ne može dovoljno naglasiti važnost i vrijednost molitve u svećeničko-redovničkom životu, u životu čovjeka. Molitva je bitni čimbenik ljudske duhovne formacije. Ona je vrata za ulazak i iskustvo misterija koji se nalazi na poseban način u Božjoj riječi, koji se nalazi u samoj Riječi koja je tijelom postala i nastanila se među nama. U tom istom misteriju Božje riječi i Riječi koja je tijelom postala može se otkriti, shvatiti, ljubiti i slijediti vlastiti poziv i ispunjati osobno poslanje.¹⁷

Molitva u svim svojim oblicima i u svim svojim izričajnostima uvijek uključuje Boga i čovjeka. Ona je put čovjeka prema Bogu i Boga prema čovjeku. U molitvi misterij postaje blizina, životna stvarnost. Zato molitva nikad nije bijeg, ona je uvijek susret da bismo se bolje razumjeli, skladnije živjeli i tako izvršili svoje poslanje u svijetu. Duhovni život je 'nutarnji život', intimi život s Bogom, život molitve i kontemplacije. Ali susret s Bogom ocem svih ljudi, stvalja pred molitelja zahtjev susreta s bližnjim, s čovjekom.¹⁸

Iskustvo i prošlosti i sadašnjosti pokazuje nam da je molitva nužno vezana s tišinom bilo nutarnjom bilo vanjskom. Jedino u tišini možemo se is-

17. Usp. IVAN PAVAO II, *Pastores dabo vobis*, (Pobudnica) Ed. PIEMME, 1992, 47. (Dalje: PDV)

18. Usp. PDV, 49.

tinski i potpuno susresti. Tišina je nužna da bismo osjetili Božju blizinu i da nas ta blizina zahvati.¹⁹

Tako je duhovno-molitvena formacija preduvjet za otkrivanje misterija kako onog Apsolutnog tako i onog misterija koji se skriva u svakodnevicu. Čovjek je tijelo i duh. Kao što tijelo treba imati preduvjete da se razvije do svoje punine, iste preduvjete traži duh. I duhovni i tjelesni dio čovjeka, samo su nam dati kao mogućnosti uz određene uvjete. I na jednom i na drugom polju treba raditi, ukoliko želimo da se čovjek ravnomjerno, pravilno, korisno razvija i dođe do svoje punine fizičko-duhovno-duševne. Samo u tom ravnomjernom razvoju čovjek sebe može shvatiti, živjeti kao misterij i otkrivač Misterija.

Misterij u sebi skriva i otkriva ono religiozno, sveto, transcendentalno i istovremeno prisutno i transparentno i nužno za čovjeka i njegovo dozrijevanje. Upravo to daje potpuni smisao čovjeku, cijelokupnom njegovu bivanju i djelovanju i zato nije ni čudno da s padom religioznosti ili misterija ili još bolje rečeno uslijed njihova zaborava u konkretnom življenju, ljudi sve više i više gube smisao samog življenja. Bez religioznog, bez misterija, bez svetoga čovjek postaje *siromašan, osamljen i prognan*. To je iskustvo naše svakodnevice.

Bez religioznog, bez misterija, bez svetoga, bez otvaranja i življenja tih stvarnosti sve u životu ima veoma ograničenu vrijednost, sve je privremeno, sve prebrzo završava. Čovjek je toga svjestan, svaki čovjek, ako ne uvijek na razini svijesti, a ono sigurno u svojoj podsvijesti. Kao posljedica toga pojavljuje se gramzljivost, pokušaj da se u kratkom vremenu što više proživi i izživi. To onda dovodi do sukoba, nesporazumijevanja kako među skupinama, tako i među pojedincima i na kraju pojedinaca u samom sebi.

Religija, misterij, sveto čini male stvari velikima, trenutke vječnošću, daje puninu i neznatnim činima. Religiozan čovjek je sudionik vječnosti, neprekinutog trajanja i nikada nije sam. S pravom piše . Šušnjić "Ako slabi religija, to je prvi znak da slabi zajednica, da popuštaju društvene veze, da se zajednica približava svojoj anomiji."²⁰ Isti autor piše: "Život je zamršen, i ako nije vođen idejom o svetom, istinitom, dobrom i lijepom životu, izjed-

19. Usp. PDV, 47.

20. ĐURO ŠUŠNJIĆ, *Cvetovi i tla*, Beograd 1982, 136.

načava se sa džunglom, u kojoj vladaju zakoni nižeg reda."²¹ Sveto u nama stvara poštovanje i čini da poštujemo i druge. Sveto u nama objavljuje da ima Netko kojem dugujemo poštovanje, a isto to sveto čini da ga otkrivam i kod drugih i da ih upravo radi tog svetog i poštujemo i cijenimo.²²

U SLUŽBI ZAJEDNICE

Drugi važan čimbenik za život svećenika je život u zajednici i za zajednicu. "Prezbiterov je zadatak oblikovanje, stvaranje, izgrađivanje autentične kršćanske zajednice. Ivan Pavao II. u dekretu o laicima piše: "Dakle samo unutar otajstva Crkve kao otajstva zajedništva otkriva se 'identitet' vjernika laika, njihovo izvorno dostojanstvo. I samo unutar toga dostojanstva moguće je definirati njihov poziv i njihovo poslanje u Crkvi i svijetu".²³ Istu tu misao on naglašava i u pobudnici *Pastores dabo vobis*.²⁴ Svećenik je upravo službenik i poslužitelj Krista u *Crkvi-Otajstvu, u Crkvi-Zajednici i u Crkvi-Poslanju*. Služba zajedništva za svećenika nije "nešto pridodano, nego to u pravom smislu (proprie) spada u sadržaj njegove funkcije. Autentične kršćanske zajednice: znači da se radi o zajednici koja ima nešto specifično, osebujno, jedinstveno, po čemu je kršćanska. I riječ je o stvaranju, formiranju te zajednice, ona dakle nije dana unaprijed u redu naravi, ne smije se brkati sa sociološkom ili nacionalnom ili radnom zajednicom".²⁵

Veoma je važno naglasiti i posvijestiti riječ *kršćanska*. Krist nas ujedinjuje, to moramo sebi posvijestiti. D. Bonhoeffer napisao: "Kršćani mogu susresti jedni druge samo kroz Krista Isusa. Među ljudima je svađa. 'On je, naime, naš jedini mir' (Ef 2, 14). Pavao govori za Isusa Krista u kome se staro, rascjepkano čovječanstvo ujedinilo. Bez Isusa Krista vlada nemir

21. ĐURO ŠUŠNJIĆ, *Cvetovi ...*, 117.

22. Usp. P. T. DE CHARDIN, *Božansko ozračje*, Split 1985. Cijelo je djelo prožeto blizinom. životnošću i sudjelovanjem čovjeka u misteriju svemira. Evo što on piše: "Preko naše suradnje koju potiče Krist se dovršuje, postiže svoju puninu, polazeći od svega stvorenja. To nam veli sveti Pavao. Mi možda zamišljamo da je Stvaranje već odavno završeno. To je pogrešno; ono se nastavlja ljepše i u najizabranijim zonama Svijet. (...) Snagom međuveze Materija-Duša-Krist, *štogod mi činili*, vraćamo Bogu jednu česticu bića koju on želi" (str. 35). S pravom će zato napisati, poznati ljubitelj prirode fra Jure Radić, na ulazu u Malakološki muzej u Markarskoj: "Korak po korak približavamo se beskrajnoj i neshvatljivoj Stvamosti".

23. IVAN PAVAO II, *Christifideles laici* (Vjernici laici), KS, Zagreb 1990, br. 8. (Dalje: CFL).

24. PDV, 16.

25. TOMISLAV ŠAGI-BUNIĆ, *Svećenik kome da služi*, Zagreb, str. 48.

između Boga i ljudi, a i među samim ljudima. Krist je postao posrednikom, te je tako uspostavio mir s Bogom i mir među ljudima. (...) Krist je otvorio put prema Bogu i put prema bratu."²⁶ U *Presbyterorum ordinis* čitamo, kada govori o jedinstvu svećeničkog života kao takvoga, iz jedinstva osobnog života i djelovanja tek može proizići i zajedništvo u zajednici kojoj je u isto vrijeme i predvodnik i član: "Ovo jedinstvo života ne može se postići ni pukim vanjskim sređivanjem pastoralnih obaveza a ni samom praksom pobožnih vježbi, kolikogod to može mnogo koristiti. Presbiteri mogu izgraditi to jedinstvo slijedeći u vršenju službe primjer Krista Gospodina, kojemu je bila hrana činiti volju onoga koji ga je poslao da dovrši njegovo djelo".²⁷

Danas, kada su tako i do te mjere ljude podijeljeni, svatko pripada nekoj zajednici, skupini. Svaka od njih ima jedan svoj cilj kojemu teži i sredstva kojima se služi. Kršćanska zajednica prvotno je religiozna, vjerna zajednica. To je Otajstvo Crkve-Zajednice. Pastoralni radnik upravo jer se nalazi u najneposrednijem životu s Božjim Narodom (Crkvom), treba biti čovjek istinitog poslanja i dijaloga, naviještajući svima spasenje.²⁸ Vema je važno pitanje i, naravno odgovor na to pitanje: Kakvo pimanje imamo prije svega o Crkvi kao Zajednici? To bitno utječe na naše djelovanje unutar same Crkve-Zajednice i upotrebe sredstava koja upotrebljavamo u Crkvi-Zajednici. U *Presbyterorum ordinis* čitamo: "Prezbiteri, vršeći - razmjerno prema dijelu svoje vlasti - službu Krista Glave i Pastira, okupljaju u biskupovo ime Božju obitelj, kao bratsku zajednicu usmjerenu prema jedinstvu, i po Kristu u Duhu je dovode Bogu Ocu. A za vršenje ove službe, kao i za ostale prezbiterske dužnosti, podjeljuje im se duhovna vlast koja im se, dakako, daje u svrhu izgrađivanja. U izgrađivanju Crkve prezbiteri se, po Gospodinovu primjeru, moraju sa svima ophoditi s izuzetnom čovječnošću. Ne smiju s njima postupati kako se sviđa ljudima, nego kako to zahtijeva kršćanski nauk i život, poučavajući i opominjući ih kao najdraže sinove prema Apostolovim riječima: 'Budi uporan i kad je zgodno i kad je nezgodno: opominji, zaklinji, kori sa svom strpljivošću i znanjem' (2 Tim 4, 2)."²⁹

Sve ono što smo napomenuli u govoru Misterij-Crkva, potrebno je primijeniti u Misterij Crkve-Zajednice. Iz Misterija Crkve proizlazi Misterij

26. DIETRICH BONHOEFFER, *Zajednički život*, Zagreb-Osijek 1987, 22.

27. PO, 14.

28. Usp. PDV, 18.

29. PO, 6.

Zajednica. To zajedništvo nije niti od krvi niti od mesa nego od Boga, kako nam poručuje sv. Ivan 1, 13 i sv. Matej 12, 48, a sam Krist naziva braćom, i sestrama one koji slušaju riječ Božju i vrše njegovu volju. Dakle, po srijedi je Bog, zajedništvo i srodstvo u Bogu i po Bogu. Nadideno je i vrijeme i prostor i dobne i profesionalne razlike. Upravo svećenik, pastoralni radnik, redovnik pozvani su da ovaj misterij zajedništva i naviještaju i žive, žive i naviještaju. Svijest tog misterija-zajedništva stvara potrebu stvaralaštva i sudgovornosti u zajednici i za zajedničko u jedinom i jedinstvenom poslanju (misiji) spasenja. To onda traži od svih da prepoznaju i vrednuju karizmu (dar) i poslanje svakog pojedinca koje Duh Sveti daje i poziva svakoga za izgradnju Crkve (Zajednice).³⁰

ODGOJ ZA POSLANJE

Iz Otajstva, iz Otajstva-Zajedništva proizlazi Otajstvo-Poslanja Crkve kao zajednice i svakog člana. "Zajedništvo i poslanje duboko se međusobno isprepleću, uzajamno se prožimaju i uvjetuju do te mjere da *zajedništvo predstavlja ishodište i ujedno plod poslanja: zajedništvo je misionarsko a poslanje je radi zajedništva*".³¹ Iz čega se onda za svećenika, redovnika, pastoralnog radnika otvara neizmjereno polje rada. Crkva, naime, ima poslanje da otkrije otajstvo objavljeno u Isusu Kristu za spas svijeta koje se odnosi na sve vidove ljudskog života. Stoga, dok naviješta i živi evanđelje, Crkva postaje u isti mah sluškinja ljudi. Tako otkrivanje i življenje misterija, misterija zajedništva, iz čega onda naravno proizlazi misterij poslanja, pokazuje se kao dinamička stvarnost unutar same Crkve i u njezinu djelovanju i dijalogu sa cijelokupnom stvarnošću. Tu je sadržano i sve bogatstvo svećeničkog življenja.³² Iz toga onda proizlazi i sve bogatstvo života Crkve koji se tako raznoliko očituje, ali uvijek s jednim i jedinstvenim ciljem: "poziv na spasenje i obnovu svega stvorenja, da se sve obnovi u Kristu i da u njemu ljudi sazdaju jednu obitelj i jedan Božji narod".³³ Upravo tako je to i zamislio II. vatikanski sabor kada upozorava svećenike na njihovo poslanje. On kaže: "Duhovni dar koji su presbiteri primili na ređenju ne pri-

30. PDV, 74.

31. CFL, 32.

32. Usp. PDV, 12.

33. AG, 1

pravljaju ih za neko ograničeno i usko poslanje, nego na najšire i sveopće poslanje spasenja 'sve do kraja zemlje' (Dj 1, 8)³⁴ Spasenje se postavlja kao najvažnije određenje svećeničkog djelovanja bez obzira koju ulogu svećenik ili redovnik trenutačno vrši.³⁵ To proizlazi iz onih Kristovih riječi: " Ja sam došao da ovce imaju život i da ga imaju u izobilju" (Iv 10,10). Imati život u izobilju znači upravo spasiti u potpunosti čovjeka, u njegovoj cijelovitosti i jedinstvenosti, spasiti ljudski život u sadašnjosti i budućnosti, u sadašnjem i budućem načinu bivovanja, preduskršnom i pouskršnom.

Tako se susrećemo s dva čimbenika koja bitno utječu na ljudski život, na modeliranje toga života: sadašnjost i budućnost. Spasenje se postavlja i s ove strane i s one strane sadašnjosti. Zato danas na poseban način u sklopu spasenja čovjeka usko se povezuje ekologija i to u svojem planetarnom poimanju. To nije više problem i odgovornost samo pojedinca ili određenog prostora, ona je sveobuhvatna i općeljudska. Čovjek zagospodarivši svemir, što je po svetom Pismu njemu dano u dužnost, postao je u tolikoj mjeri i odgovoran za svemir. Da je i svemir, materija otkupljena i da se i na nju odnosi spasenje, proizlazi iz Utjelovljenja. Što je Euharistija ako ne posvećenje, transformacija, transsubstancijacija materije. Uzdizanje materije u viši stupanj. Sv. Pavao piše: *"Ta cjelokupno stvorenje ustrajno iščekuje ovo objavljivanje sinova Božjih - stvorenje, naime, bijaše podvrgnuto isparaznosti, ne svojevoljno, nego od onoga koji ga podvrgnu - s nadom da će se i samo stvorenje osloboditi ropstva raspadljivosti da sudjeluje u slavi koju sa sobom donosi slava djece Božje. Uistinu znamo da sva stvorenja uzdišu i da se sva skupa nalaze u porođajnim mukama sve do sada. No, ne samo ona već također i mi koji imamo prve plodove Duha, sami u sebi uzdišemo ustrajno iščekujući (savršeno) posinjenje: otkupljenje našega tijela. Nadom smo naime spašeni. A nada koja se vidi nije nada, jer kako se onda tko može nadati onome što vidi? Ali ako se nadamo onome čega ne vidimo, postojano ga čekamo"* (Rim 8, 18-25).

Tu se zrcali naše poslanje, poslanje cijele Crkve. Da podržavamo tu nadu i to u njezinoj cjelokupnosti i da se prema cjelokupnoj stvarnosti i odnosimo u svjetlu i pripremi za budućnost. Tu se nalazi onda i temelj i razlog pomirenja *čovjeka sa prirodom, čovjeka s čovjekom, čovjeka sa samim sobom*. Tu je onda i poziv na *evagelizaciju narodâ, evangelizaciju kultura,*

34. PO, 10.

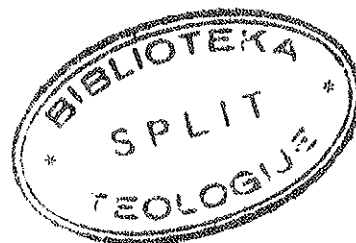
35. Usp. PO, 8.

evangelizaciju sveukupne ljudske stvaronosti, o čemu govori Ivan Pavao II. u svojim porukama kako katolicima tako i svim ljudima dobre volje.

Zaključna misao

Kršćanin, a na poseban način svećenik, redovnik, i na najposebniji i osobniji način *pastoralni radnik* treba biti *mistik*, promatrajući tako cjelokupnu stvarnost, tako je doživljavajući, jer on je upravitelj Božjih misterija. Treba biti *polotik* u onom iskonskom smislu te riječi, jer je zajednica mjesto njegova djelovanja, on je sakupljač zajednice, Božjeg naroda. Da bi to mogao primio je *poslanje*, on onda treba biti *aktivan*. Samo aktivnim odnosom u zajednici on evangelizira. Biti aktivan zahtijeva od pastoralnog radnika *trajnu formaciju*, a to znači "obraćenje u sve dubljem otkrivanju Misterija Krista, Crkve i samog svećeništva. To je proces dinamičkog sazrijevanja. Odnosi se prvenstveno na duhovni život, koji raste prema savršenstvu ljubavi, na poseban način pastoralne ljubavi".³⁶ Sv. Luka u *Djelima Apostolskim* govoreći o posljednjim uputama Krista apostolima, na pitanje apostola o obnovi kraljevstva u Izraelu piše: "Ne spada na vas - odgovori im (Isus) - da znate vrijeme i prilike koje je Otac odredio svojom vlasti. Ali, primit ćete snagu pošto Duh Sveti dođe na vas pa ćete mi biti svjedoci u Jeruzalemu, u cijeloj Judeji, u Samariji i sve do kraja zemlje" (1, 7-9). I dalje čitamo: "Ovako nam je zapovijedio Gospodin: 'Postavih te za svjetlost poganima, da budeš na spasenje do nakraj zemlje'" (13, 47). Pastoralni radnik je apostol, širitelj spasenja, svjedok Kristov u vremenu i prostoru, do na kraj zemlje.

36. LINEAMENTI, br. 14.

Zusammenfassung

SICH ZUM PASTORALAMT ERZIEHEN

Jure Šimunović

Am Scheideweg der Kulturzivilisationen zwischen dem was bisher gewesen ist und dem Neuen das entsteht, durchlebt das priesterliche Amt große Herausforderungen, und sucht dringende, aber treffende Antworten auf die Frage: auf welchem Weg vorwärts, und was soll man alles machen, sodaß das Priesteramt fruchtbar und annehmend für die heutigen Menschen wird, und zur gleichen Zeit der ursprünglichen Botschaft treu bleibt? Der Autor macht auf die Herausforderungen der heutigen Zeit aufmerksam und zeichnet mögliche Lösungen auf. In diesem Zusammenhang weist er auf die Bedeutung auf, daß die Priester das, was der hl. Paulus als "Mysterium" bez., richtig einsehen und für ihr Leben aufnehmen, da sie von Amts wegen "Verwalter der göttlichen Geheimnisse" sind. Darin liegt die Quelle der Zufriedenheit und des Glücks. Um so zu handeln, sollten sich die Priester und Ordensleute die in der Seelsorge tätig sind, ständlich so erziehen, daß sie jeder Herausforderung eine adäquate Antwort geben können.